

—š— **Poroka.** Poročil se je tovariš Janko Lešnik, učitelj v Vurbergu, z gđ. Pavlo Žihrovo, nadučiteljevo hčerko istotam. Čestitamo!

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor razglša: Dogodili so se trije smrtni slučaji, ki zahtevajo pobiranje 131., 132. in 133. posmrtnega doneska po 2 K (skupaj 6 K), ki bi morale biti plačane že meseca oktobra. Ti umrli člani so: Janez Schubert (umrl 11. avgusta t. l.), Josip Vodošek (umrl 31. avgusta t. l.) in Josip Sperat (umrl 7. septembra t. l.). — Dva nova smrtna slučaja zahtevata vplačilo po 4 K za 134. in 135. smrtni slučaj (6. in 7. v tekočem letu). Ta umrla člana sta: Izidor Guitzer (umrl 10. oktobra t. l.) in Mihael Kurzmann (umrl 15. oktobra t. l.). Ta znesek mora biti zanesljivo plačan tekom meseca novembra t. l.

Goriške vesti.

—g— **Učenke šestrazredne dekliške ljudske šole društva »Šolski Dom« v Gorici** lahko dobe po pošti šolska izpričevala za preteklo šolsko leto, ako pošljejo svoj naslov voditeljici Elzi Makučevi v Gorici, ulica Contavale štev. 5.

—g— **Učencem in učenkam petrazredne ljudske šole in pripravilnice za druge šole v »Malem Domu« v Gorici** se pošljejo po pošti šolska izpričevala za preteklo šolsko leto, ako pošljejo naslov šolskemu voditelju Mateju Mikužu v Cerkno na Goriškem. Učenci, ki so prejeli izpričevala pred odhodom iz Gorice, naj jih vrnejo po pošti, da se jim vpišejo redovi za zadnje četrtletje.

—g— **Goriški bogoslovci** so pričeli svoje študije v Zatičini na Dolenjskem po Vseh svetih.

—g— **Solskih otrok je v Gorici** okolo 1300. Tako sodijo. Mogoče se otvorijo šole. Slovenska naj se otvori v mestu, saj je dosti prostora. Umevno, da na periferijo mesta, kakor doslej, noben Slovenec ne bo pošiljal svojega otroka; ne pošiljajo jih v normalnih časih, toliko manj sedaj v vojnih časih. Oblasti naj ukrenejo vse potrebno. — Dobro bi bilo, da bi se priglasilo že zdaj na magistratu nekaj slovenskih učnih oseb za eventualno otvoritev ljudskih šol. — Od teh solskih otrok je gotovo ena tretjina Slovencev.

—g— **Iz ruskega ujetništva** se je oglašil tovariš Anton Faganeti, učitelj v Podgori. Pisal je iz Voroneža.

—g— **Iz Komna** pišejo: Na našem vojaškem pokopališču počiva že nad 200 vojakov, ki so umrli za domovino. Ogrji in Nemci, Slovenci in Hrvati, Čehi in Poljaki, tudi Italijani iz Italije spe tukaj v miru nezdravno spanje. Vsak ima poseben grob. — Na Vernih duš dan so bili vsi grobovi lepo ovenčani. Nad vsakim se vzdiguje križ z napisom umrlega, zraven pa so zasejane hrizanteme, ki so se vse lepo prijele. Da so grobovi zasajeni in olupšani s cveticami, sta si največ prizadevali učiteljici Erna Ingrlova in Marija Kavčičeva. Hvala in priznanje jima!

—g— **Beguncem z juga** se naznanja, da je pomožni komite za begunce v Gradcu preložil svoj sedež v Neutorgasse 36, drugo nadstropje, kjer se dajejo potrebna pojasnila. — Zdravniški ambulatorij za begunce je odprt vsak dan v Paulustorgasse, deželna bolnišnica.

—g— **Italijanske šole za begunske otroke v Gradcu** se nahajajo v Schönauergasse štev. 7.

Tržaške vesti.

—t— **Gospod Albin Anžič**, trgovec v Trstu, ul. U. Foscolo št. 3, je podaril za nabavo solskih potrebščin učencem podpisane šole vsoto 100 K, za kar se mu najtopleje zahvalujemo. — Vodstvo osemrazredne slovenske ljudske šole »Družbe sv. Cirila in Metoda« pri Sv. Jakobu v Trstu.

—t— **Zvišanje pokojnim tržaškim mestnim uradnikom in učiteljem.** L. 1910. je bivši tržaški mestni zastop ugadil dolgoletnim prošnjam in zvišal mestnim uradnikom in učiteljem plačo in stanovanjsko doklado, toda je pod pogojem, da se povišek ne všteje v pokojnino. Umirovljenci so pet let zaman prosili, da bi se jim zvišali prejemki v razmerju povišanih aktivnih plač. Te dni pa je vse prizadete veselo iznenadila naredba cesarskega komisarja, glasom katere imajo veljati od 1. oktobra t. l. dalje za odmero pokojnih aktivitetni prejemki v celoti. To naredbi je tudi ostalo tržaško prebivalstvo z zadoščanjem pozdravilo.

—t— **Učiteljski zbor Ciril-Methodovih šol v Trstu** je podpisal 1000 K III. vojnega posojila.

—t— **Stalno je vpokoleni** na lastno prošnjo šolski ravnatelj v Trstu Benedetto Berlam. Učiteljstvo mu je ob tej priliki poklonilo spominsko listino in spominsko svetinjo.

—t— **Šolska vest.** Cesarski komisar je ukrenil, da z 8. dnem meseca novembra t. l. preneha občinska ljudska in meščanska šola v starem lazaretu, ker prostori nikakor ne odgovarjajo več šolskim potrebam. Dekliški oddelki te šole se premeste v prostore bivšega I. mestnega dekliškega liceja v ul. Madonna del mare, kjer je torej od 8. novembra dalje popolna dekliška ljudska in meščanska šola, ki se bo imenovala po cesarici Elizabeti. Ker se premestijo tja tudi dekliški meščanski razredi in staromestne in novomestne šole, ostanejo na staromestni šoli le deški in dekliški ljudskošolski razredi, na novo-meški pa popolna ljudska deška in dekliška ter deška meščanska šola, s katero se spoje dosedanji meščanski razredi staromestne šole. Ta meščanska šola bo imela značaj trgoveške šole. Na novi cesarici Elizabete meščanski šoli so preuredili učni načrt tako, da morejo obiskovati šolo tudi gojenke prvih treh razredov novega liceja, ki imajo predaleč do omenjenega zavoda.

—t— **Odpuščen je iz občinske službe** v Trstu na podlagi službene pragmatike Angel Scocchi, občinski docent, sedaj neznanega bivališča, ker se na magistratni poziv, naj do 10. avgusta 1915 zopet nastopi službo in opraviči svojo odsotnost, ni odzval.

—t— **Tretji vojaški dan v Trstu.** Pod vodstvom soproje tržaškega namestnika baronice Fries-Skene je določen za tretji vojaški dan 2. december, za katerega se že sedaj delajo velike priprave. Izdelujejo v 30 šolah razne predmete, ki jih bodo prodajali. Dosedanja dva vojaška dneva v Trstu sta se sijajno obnesla, brez dvoma tudi tretji ne zaostane za njima.

—t— **Vprašanje goriškega moškega učiteljskega ali se otvori ali ne,** je menda že rešeno tako, da se v Trstu in sploh nikjer ne otvori. V Trstu pa se otvori pripravnica za učiteljske, ako se oglasi zadostno število gojencev. Oglasiti se je ustno ali pisмено pri c. kr. vadniškem učitelju Antonu Kutinu, ulica Sv. Frančiška št. 25/II. (pripravnica za srednje šole).

—t— **Razpis ravnateljskih, oziroma voditeljskih mest na tržaških šolah.** Razpisujeta se dve ravnateljski mesti na mestni ljudski in meščanski šoli Novega mesta in na ljudski in meščanski šoli v ulici Parini, oziroma odgovarjajoča voditeljska mesta na mestnih in okoličanskih ljudskih šolah. Natančneje v uradnem listu.

—t— **Za hrabre branilce** našega ljubljene Primorja je darovala Svetoivanška slovenska šola: 7 blazin, 3 prevlake za blazine, 10 srajc, 2 maji, 70 nožnih krp, 5 brisalk, 2 prta, 8 prtičev, 2 rjuhi, 1 volneno ovratnico, 1 platneno obvezo, 1 kg niti. Srčna hvala blagim darovalcem s priporočilom za nadaljne prispevke.

—t— **Prireditve mladine C. M. šol v korist božičnice** se je vršila dne 7. t. m., ki je v moralnem in materialnem pogledu uspela nad vsako pričakovanje. To priča o globokem pojmovanju dolžnosti do naše šolske mladine med našim ljudstvom, o globoki in iskreni ljubezni do mladine, ki nam je v teh težkih časih res lahko v tolažbo. — Naval je bil tak, da je bila velika dvorana »Narodnega doma« nabito polna, veliko število občinstva pa sploh ni moglo več dobiti vstopnic, ker so bile vse do zadnje razprodane in ker v dvorani dobesedno ni bilo več prostora za nikoogar. Temu obisku primeren je tudi materialni uspeh prireditve. Inkasiralo se je na vstopnicah nad 670 kron, kar je ozirom na nizko vstopnino 20 vinarjev gotovo nad vse lep uspeh, ki se pa še znatno izboljša po darovih onih, ki se iz raznih vzrokov niso mogli udeležiti prireditve. Ker so se prireditelji izognili vsakemu strošku, pojde blizu ves inkaso v določeni namen: za gorko oblačilo ubožnim slovenskim otrokom v Trstu. Poleg lepega materialnega uspeha je bil tudi moralni uspeh časten toliko za nastopajočo mladino, kolikor za vse, ki so se trudili z vezbanjem in drugim delom, potrebnim za to prireditve. — Zaslužena hvala bodi izrečena tovarišu Karlu Mahkoti, ki je vodil petje, tovarišema Waschtetu in Petrovcu, ki sta spremljala na klavirju, tovarišici Pavli Hočevrjevi, ki je vezbala igro, učiteljsku družbinski zavodov, ki je skrbelo za red v dvorani in ki se vsekdar drage volje odzove v službo, ko gre za korist naše šolske družbe in nje namenov, in slednjič g. Kompari, ki je tako lepo preskrbel za scenično uprizoritev. — Prireditve so z enakim lepim dvojnimi uspehom ponovili v nedeljo, dne 14. t. m.

—t— **Za občinske ljudske šole v Trstu.** Cesarski komisar v Trstu pl. Kreckich-Strassoldo je poslal »Lavoratoru« z ozirom na neki tozadevni članek naslednja pojasnila o delu za občinske ljudske šole v tekočem šolskem letu: Za snago (šolske sluge, staine ženske snažilke) 14.555 kron, razen tega izrednih 1117 K za enkratno temeljito snaženje začetkom šolskega leta. Za knjige ubožnim učencem se je določilo 52.000 K (lani 26.000 K). Črevljevi za ubožne učence se je naročilo v inozemstvu za 31.385 K (lani 21.653 K) in za šolske južine se bo izdalo 180.000 K (lani 60.000 K).

Istrske vesti.

—i— **III. vojno posojilo v Istri.** V Istri je podpisalo prebivalstvo hrvatske in slovenske narodnosti III. vojnega posojila v prav izdatni višini. — Zasluge za to ima v veliki meri tudi hrvatsko in slovensko učiteljstvo Istre, ki je v ta namen krepko delovalo med prebivalstvom.

—i— **Hrvatske šole za begunske otroke na Moravskem.** Kakor poročajo z Moravskega, otvorijo za hrvatske begunske otroke šole v konviktu v Prerovu, v Kromjeržu in še v nekem samostanu pri Prerovu. Oskrba bo stala 2 K na dan, ali troške, kar je čez 90 vin. podpore, ki jih daje država, pokrije tudi država. Zavzeli so se za to Čehi, in tako bodo otroci preskrbljeni z vsem. Dopisnik »Hrvatskega lista« dostavlja: »Torej, kakor vidite, drugi so se morali zavzeti za nas, na dobi-mo šolo. Kje so vaši zastopniki, ki bi bili lahko vse to dosegli, ako imajo le malo dobre volje? Tako vprašujejo vsi, tako pripominjajo tudi Nemci.«

—i— **Josip Šajina.** V Lanišću v Istri je umrl dne 21. oktobra po dolgi in težki bolezni absolvirani pravnik Josip Šajina. Pokojnik je dovršil gimnazijo v Pazinu, a potem je študiral pravo na vseučiliščih v Zagrebu in v Gradcu. Nekoliko časa je služboval na pomorski vladji v Trstu. Pokojnik je bil dober narodnjak, pa je njegova smrt užalostila ne le njegovih staršev, bratov in sester, ampak tudi one, ki so ga poznali kot mirnega in odločnega branilca naše narodne stvari. Svojem pokojnika naše iskreno sožalje, a pokojniku bodi ohranjen blag spomin. — Težko ga bo pogrešala tožna domovina!

—i— **Beguncev v Gmündu iz Istre** je sedaj okolo 13.000, Slovencev je okolo 3000, vsak dan pa dohajajo še novi transporti. V hrvatsko šolo je vpisanih nad 1000 otrok, sedaj sta tam dva hrvatska učitelja.

—i— **Istrski begunci na Moravskem.** »Grenzbote des nordwestlichen Mährens« poroča obširno o istrskih beguncih na Moravskem, Pravi, da jih bo treba namestiti v toplejših bivališčih in jih vzeti iz visoko ležečih gorskih občin. Treba je poskrbeti tudi za šolski pouk otrok. Skoro izključno so Hrvatje, malo je Italijanov med njimi. Opisuje, kako potniki ob Adriji hvalijo gostoljubje tega dobrega naroda, pri katerem stoji morala jako visoko. Dobi se občine, v katerih desetletja ni bil nihče kaznovan.

Splošni vestnik.

Umestna naredba naučnega ministra. Z ozirom na preobilico učnih knjig in sredstev, določenih za pouk na ljudskih in meščanskih šolah, na moških in ženskih učiteljskih, je izdal naučni minister narebdo na vse deželne šolske oblasti, naj se vbodoče ob odločanju glede dopustnosti novih učnih tekstov in sredstev posebno ozirajo na vprašanje potrebe. Avtorjem, oziroma založnikom naj se vbodoče dovolje korekture in predelave le tedaj, če novo izdanie knjige odgovarja resnični potrebi in če je pričakovati od nje takega napredka v pouku, da je res želeli nove izdaje. — Ta naredba naučnega ministra je res umestna, toliko s pedagoškega, kolikor — žepnega stališča staršev. Tisto večno izpreminjanje učnih knjig od leta do leta stavlja časih zlasti ubožnejše starše v nemalo zadrego. Morda bi bila kaka podobna naredba na svojem mestu tudi za srednje šole, kjer nove učne knjige kar dežujejo.

Nabirajte kosti! Zaradi vojnega stanja se v monarhiji vedno bolj čuti pomanjkanje fosforatnih umetnih gnojil, ker se sirovina za izdelovanje mineraličnega superfosfata, fosforit, sedaj ne more uvaževati. Druga sirovina pa, katere pridobivanje v vojni ni nič manjše, so kosti, iz katerih se izdeluje za kmetijstvo tako potrebna kostna moka in živalski superfosfat. S tem, da bi se izdelovala večja množina kostne moke, bi bilo možno nadomestiti inozemski fosforit in tako preprečiti,

da bi se zmanjšal donos zemlje. Iz tega je razvidno, kake važnosti je za kmetijstvo poraba kostne moke, kako potrebno je torej nabiranje kosti in kako jako je v prid vsakega posameznika, da po svojih močeh in nesebično sodeluje, ker se tako pospešuje za bodočnost preskrba ljudstva z žitom in drugimi živili. Po deželi in manjših mestih so nabirali kost navadno trgovci s cunjami in krošnjariji, ki so oddajali nabrane kosti trgovcem, ti pa zopet tvornicam, in sicer navadno potom »Cola« družbe, Dunaj L., Fischhof št. 3, ki oskrbuje skoro vso industrijo, ki se peča s predelovanjem kosti, s sirovinami. Zaradi izrednih razmer pa sedaj primanjkuje teh potujočih trgovcev in je torej treba skrbeti na drug način za nabiranje kosti. Priporoča se, da občine same uredje nabiranje kosti s tem, da ustanove nabiralnice, da nabira šolska deca kosti od hiše do hiše ali da posamezna gospodinjstva oddajo od časa do časa nabrane kosti nabiralnicam. Pri nabiralnicah zbrane kosti bi se potem prodale najbližjemu trgovcu s kmetijskimi pridelki. Imenovana »Cola« družba bo na vprašanje rada imenovala najbližnjega svojega agenta.

Šolske knjižnice. Minister za bogočastje in nauk je izdal strog ukaz o nadzorovanju in porabi šolskih knjižnic. Vodstva morajo natančno pregledati vse knjižnice, če so spisi popolnoma sposobni za vzgojo, in morajo odstraniti vse druge, ki bi v državnem ali versko-nravnem oziru vzbujale le količkaj pomislekov.

Sprejem v vojaška učilišča. Pogoje za sprejem v 3. letnik in fanterijskih kadetnih šol in v 1. letnik c. kr. Franca Jožefa vojaške akademije ter c. in kr. tehniške vojaške akademije (artiljerijski razred) so na vpogled na evidenčnih oblistih. V poštevh pridejo samo prosilci, rojeni leta 1898. in 1899.; že asentirani se ne sprejmo. Izpregled starosti ali študij se ne dovoli.

Mobilizacija zvonov. Zagrebški nadškof je po naročilu hrvatskega bana dal popisati vse zvonove na Hrvatskem in v Slavoniji.

Prošnja za zimsko perilo našim vojakom! Zopet se bliža hudi zimski čas, ki mu gledajo naši hrabri vojaki v boju za cesarja in domovino, daleč od svojega doma, izpostavljeni ledenemu mrazu ruskih step, ostrim vetrovom Krasa, divjim viharjem pogorja nasproti — v zavesti junaško izpolnjene dolžnosti in v upravičeni nadi na nove zmage, ki nam bodo končno dovolile uživati sadove tega orjaškega borenja v težko priborjenem miru. Tu čuti pač vsak vrl in domoljuben državljani v zaledju srčno potrebo, podpreti naše hrabre čete v boju proti protivnostim slabega časa in jim v prvi vrsti dopolniti zalogo predmetov proti mrazu, ki rabi vkljub dobri oskrbi naše vojne uprave vedno pridatka iz prostovoljnih virov.

Dopisnice s slikami mest, mestnih delov, krajev, pokrajin, vojaški važnih objektov, prometnih in narodno-gospodarskih naprav, posebno v oči padajočih poslopj in spomenikov v monarhiji (razglednice) se odslej ne smejo več pošiljati v inozemstvo.

Razgled.

— **Nemški »Schulverein«.** Nemški listi prinašajo sledečo prošnjo »Deutscher Schulverein«: »Schulverein, zvesti čuvaj nemških obmejnih šol, je poslal vsem nemškim občinam, okrajnim zastopom in denarnim zavodom prošnjo, da s hitrimi in obilnimi darovi pokrije izpad dohodkov, ki je nastal zaradi zmanjšanih prispevkov članov med vojno. Vse prijatelje nemške šole, ki imajo vpliv v imenovanih zastopih, nujno prosimo, da krepko podpirajo to prošnjo. Nemški »Schulverein«, ki je za ohranitev nemškega rodu v Avstriji storil več kakor vsako drugo društvo v tej državi, gotovo zasluži, da mu v teh težkih časih pridejo na pomoč vsi, ki so v to poklicani.«

— **Univerzo v Skoplju** hočejo ustanoviti Bolgari. Iz Sofije poročajo, da je bolgarski naučni minister že izdelal tozadevni predlog na kralja. V Bitolju naj se ustanovi tehnična šola, v Ohridu pa teološki seminar.

— **Mecen češke šolske družbe.** Dne 25. oktobra je umrl v Pragi nekdanji tvorničar Anton Kratochvil v 73. letu svoje dobe. Vse svoje življenje je štedil le za to, da je mogel ob svoji smrti obdariti svoj narod. Vse svoje imetje je zapustil v narodne namene. Volil je zneske raznim narodnim organizacijam, a kar je ostalo, okolo 100.000 kron, je določil za češko šolsko družbo (Ustředni Matices Školska). Tako si postavljajo res narodni imovniki trajen spomenik v narodu.